

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 8/VI.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, ponedeljek 17. februarja 1919.

Štev. 39.

Trgovski in obrtni shod.

V zelo obilnem številu so se včeraj zbrali spodnještajferski trgovci in obrtniki v Narodnem domu v Mariboru. Prišli so tudi gostje iz Ljubljane. Shodu je predsedoval g. Zadravec.

I. G. dr. Pipuš je utemeljeval potrebo ustanovitve trgovske in obrtne zbornice za Spodnje Štajersko in Koroško ter novih prometnih zvez. Predlagal je resolucijo na vlado, s katero se zahteva ustanovitev: 1. Trgovske in obrtne zbornice za Spodnje Štajersko in Koroško. 2. Novih prometnih zvez: a) železnice Purkla—Ptuj—Rogatec—Brežice. b) železnice Rogatec—Krapina. c) železnice Savinjska dolina—Domžale. d) železnice Maribor—Ptuj. e) uravnava Drave, ki omogoči paroplovbo do Maribora. 3. Da se pri začasni kooptaciji trgov. in obrtne zbornice v Ljubljani iz Štajerske zaslišijo trgovske in obrtne organizacije na Štajerskem. 4. Da se izjednači trgovsko in obrtno pravo za vso državo SHS.

II. G. Weixl je govoril o trgovski organizaciji in trgovskem ter obrtnem šolstvu. Predlagal je resolucije: 1. da se vse obrtno-nadaljevalne šole poslovenijo in da se ustanovi več takih šol. 2. Da se upeljejo nadaljevalni kurzi za te šole. 3. Da se ustanovi v Mariboru nižja in višja trgovska akademija.

III. G. Zupanc je govoril o vprašanju koncesij in predlagal resolucijo, da posebna komisija, v katero se pozovejo zastopniki trgovskih in obrtnih organizacij na Spodnjem Štajerskem, kontrolira vse koncesije in obrtne liste.

IV. G. Rebek je govoril o bodočem delu. Pri tem se je obregnil v socialdemokrate. Osemurni delavnik po njegovem mnenju ni za vse stroke, pač priznava istega za težke delavce, a za kakega čuvaja, ki se pri svojem delu samo dolgočasi, ni 8urni delavnik potreben. Priporoča ustanovitev vajenskih domov, v katerih se skrbi, da jih ne dobijo v roke socialdemokrati. (1)

V. G. Kjuder je predaval o »valuti«. Ker je to predavanje zelo zanimivo in je vzbudilo pri nekaterih točkah občesno veselost, ga priobčimo v celoti:

Trgovci! Na bojte se, ako vrednost naših papirjev pada, ne strašite se, ako da Srb za našo krono samo 24 para, saj še toliko ni vredna. Trgovci, obrtniki, kmetje, delavci, uradniki, pedagogi, in vsi oni, ki delate! ne obupajte. če bode Srb dal še manj para za krono, ki smo jo podedovali od Nemcev in Madžarov; s tem se naš kapital ne zmanjša niti za vinar.

Sem namreč mnenja, da pravi in resnični kapital je volja in zmožnost do dela; denar je: delo samo; vrednosti papirji so: potrdila o že izvršenem delu; kuponi so: sad in užitek že dovršenega dela.

Dolg smatram za isto, samo v obratnem smislu. Da se na kratko, a drastično izrazim: Kosilo, ki ti je bilo pripravljeno za jutri, si že danes pojedal, jutri boš torej gotovo stradal, ali: smrt ti je Bog odločil za jutri; ti jo pa že danes pokličeš s tem, da se ustreliš, si torej samomorilec. Kdor dela vedoma dolg, je samomorilec.

In sedaj. Koliko vrednostih papirjev, ali z drugo besedo: koliko izvršenega dela imamo danes v Jugoslaviji? Malo, sila malo! kajti: kje so tovarne, kje delavnice, kje obrtniki, kje trgovci, in konečno kje je ljudstvo, ki bode znalo in hotelo uporabljati stroje, ki jih jim bomo nudili? Upoštevajte pri tem, da nas je 13 milijonov! s tem hočem reči, da ako naštejete par tovarn, obrtnikov, trgovcev, bank in 4 milijone res že naobraženih ljudi, to še nikakor ne zadostuje, torej moramo vse šele ustvariti delati in dovršiti.

Izvršenega dela imamo torej še malo, komaj desetino; pa še niti ne, kje?

Potrdil o izvršenem delu t. j. vrednostnih papirjev pa imamo veliko, veliko, pet milijard samo bankovcev! Koliko so ti vrednostni papirji v resnici torej vredni? Ravno toliko, kot menjice trgovca, ki ima obljubljenih 10.000 K denarja, obljubil pa je izplačati 100.000 K, torej eno figo!

Kalkulirajte, kakor hočete, pridete vedno na isti rezultat. Da imamo morje, lepo rodovitno zemljo; da imamo gozdove, rudnike, še nenajdene zaklade, priden in delaven narod itd. s tem še ni dana podlaga mnenju, da je že danes naš denar kaj vreden. Vse to so le predpogoji za obstanek. Če bi tega ne imeli, potem bi bila Jugoslavija v gospodarskem oziru mrtvorojeno dete. Vse to je le osnovni kapital, s katerim zidamo močno

državo SHS. Če pa trgovec izda ves svoj osnovni kapital za police, prodajne klopi, različne napise itd. s čem bo pa blago kupil? na »puf«.

Če mi obremenimo naš osnovni kapital s tem, da plačamo papir s pravim denarjem po visoki ceni, tedaj imamo trgovino brez blaga, ali denarnico brez denarja.

Valuta od Nemcev in Madžarov nam izdanega denarja naj pada, še nižje pada, in ne samo pada, ampak pade, da bo popolnoma na tleh. Prizadetih, v resnici prizadetih bo morda pol milijona, pa še ne verujem. Če pa se to ne zgodi, je uhlapčenih celih 12 in pol milijona Jugoslovanov polovici milijona židov, ali z drugo besedo: vsak gospod bode imel 25 hlapcev! Za Boga svetega, ali bode kaj tacega dopustili?

Našega kapitala, t. j. »zmožnost in voljo do dela« ne smemo preveč obremeniti. Delati pa hočemo in delati tudi znamo. Da bo pa naše delo tem lažje in plodonosnejše, moramo drug drugemu podpirati, združiti se, organizirati se, vse, vse, organizirati: trgovce, obrtnike, delavce, šole, industrijo, sploh vso našo produktivno moč bomo združili v močno, jekleno falango. Delali bomo, delali!

Vsak, kdor pošteno dela, je poštenjak, vsakega sprejmite! Varujte se besed: klerikalec, liberallec, monarhist, republikanec jezuit itd. pustite gostilniško politiko, naj jo uganjajo drugi, mi bomo pa delali.

Če se nam posreči združiti vse naše produktivne sile, nastalo bo iz tega nekaj ogromnega. Delo je denar, sem rekel. Z denarjem pa pokupimo od Amerikancev in drugih narodov vse blago, ki je hočejo prodati našim krvnim sovragom, v kolikor gravitirajo k nam in so na nas navezani. Mi bomo potem to blago prodajali naprej kakor bomo hoteli seveda s konkurenco Angležev od severa. Ti jih pa ne bodo božali. In gospodje! veste kaj se to pravi? »Trust«, ali z drastično besedo »krvoses« in vzeli jim bomo najzaj kri, ki so nam jo izsesali v 1100 letih, zakričali jim bomo brez bajonetov in kanonov: Plačaj kar si dolžan, če ne, te zarubim. Da, rubili bomo, pa mi bomo rubili, na kant jih spravimo. Robili bodo pa oni bodo, bodo!

Pozdravi generalu Maistru.

Maribor, 15. februarja. (Uradno). General Maister je prejel od županstva trga Žalec v imenu prebivalstva trga, Gasilnega društva, Sokola, Čitalnice in Dramatičnega društva nastopno brzojavko: V borbi za osvoboditev naše ljubljene zemlje zaupamo Vam in Vaš

vojski. Neizprosno in s krepko roko zavrnete oholega, že premaganega nasprotnika.

Na to je general Maister odgovoril z nastopno brzojavko: Županstvu trga Žalec, Županstvu, Gasilnemu društvu, Sokolu, Čitalnici in Dramatičnemu društvu se najprisrčneje zahvaljujem za izraze zaupanja, ki ga stavite v mene in mojo vojsko. Krepko stopajmo vsi po poti našega vstajenja in osvoboditve iz stoletnega flacanstva. General Maister.

Maribor, 15. februarja. (Uradno). General Maister je prejel od Okrajnega načelnika v Ormožu nastopno brzojavko: »Vseh 33 občin Ormoškega okraja Vam izreka najiskrenejšo zahvalo za Vaš in Vaše vojske možati nastop v obrambo naše grude proti stoletnemu zatiralcu naših očetov ter zahrbtnemu in grabežljivemu sovražniku naših prirojenih pravic ter Vas zagotavljajo, da stojte vse trdno in zvesto za Vami in Vašimi ukrepi upajoč, da ostanete neomajen in neizprosen branitelj in zaščitnik naših pravic in naših meja. Občine: Vodranci, Frankovci, Velika Nedelja, Hardek, Hermanci, Jastrepci, Kog, Hum, Lakonci, Litmerk, Zralovci, Obrežje, Podgorci, Pušenci, Runec, Savci, Samušani, Središče, Sv. Miklavž, Sv. Tomaž, Salovce, Sardinje, Zerovinci, Sodinci, Trgovišče, Trgovci, Veličane, Vitan, Vičanci, Brebrovnik, Cvetkovci in mesto Ormož«.

General Maister je odgovoril z nastopno brzojavko: Okrajnemu načelniku v Ormožu. Vsem 33 občinam Vašega okraja se udano zahvaljujem za izraze zaupanja. Bodite prepričani da, dokler smo složni in dokler trdno stojimo z družinimi močmi v obrambo naše zemlje in naših pravic, se nam ni treba bati, da bi kdo mogel motiti nas v uživanju naše mlade, toda velike svobode. Bog naj živi našo sveto Jugoslavijo. General Maister.

Političen pregled.

Dr. Trumbić prosi Wilsona posredovanja. Iz Pariza se poroča: Jugoslovani so izročili mirovnemu posvetu predlog, naj se spor med Jugoslavijo in Italijo glede obmejnih ozemelj izroči posebnemu razsodišču in da bodi Wilson osebno sodnik. Orlando je obiskal Wilsona in mu naznanil, da se mora glede tega posvetovati z ostalimi italijanskimi delegati in da predlogu toliko časa ne more pritrčiti, dokler ne pozve, kako stališče zavzema glede njega italijanska vlada in morda tudi italijanski parlament. Wilson je Orlando odgovoril, da predlog ne izhaja od njega, marveč od dr. Trumbića, ki je pretekli teden govoril z njim in ga prosil, naj prevzame razsodništvo. Wilson bi rajši ne sprejemal naloge, združene s toliko odgovornostjo, rad pa bi prevzel prijateljsko posredovanje med Italijo in Jugoslavijo, ki bi zadovoljilo obe stranki.

200.000 mož proti Nemčiji? Pri posvetu vrhovnega vojnega sveta se je dosegel popoln sporazum. Ententa bo sestavila armado 200.000 mož, da zasede z njo Nemčijo. To

amado bi zmanjšala šele tedaj, kadar Nemčija izvede demobilizacijo.

Mariborske novice.

Nemci še ne mirujejo! Maribor, 17. febr. (Uradno). Včeraj je cmureški župan dr. Schormann dal poklicati župana občine Ščavnica. Župan se ni hotel odzvati poklicu. Šel pa je nek odbornik, ki je po vrnitvi sklical sejo obč. odbora, kjer je povedal, da mu je dr. Schormann in baje tudi dr. Kamniker naročil, naj takoj zbirajo podpise za priklonitev občine Ščavnica k Nemški Avstriji, kajti občina je gospodarsko uničena, ako bo Mura tvorila državno mejo. Nato se je res sklenilo pobirati podpise. Pobiranje podpisov se je že včeraj faktično pričelo. Priстойne oblasti so odredile že vse potrebno, da se prepriči vsako vmešavanje v naše notranje zadeve. Občina Ščavnica leži v Slovenskih goricah in sicer približno 12 km južnozhodno od Cmureka ob cesti, ki pelje v Ljutomer (Opomba uredništva: Jdnake vesti so nam došle tudi iz občine Sladka gora.)

Mariborski Nemci in nemčurji so zopet z veliko vnemo začeli pobirati podpise za Nemško Avstrijo in hujskati proti Jugoslaviji. Podpise izsiljujejo tudi od Slovencev. Policija je zaradi hujskanja zaprla že več oseb, med njimi železniškega oficijala Falkeja, ki je že pet dni v zaporu. Nemci tudi niso oddali orožja, zato se vršijo hišne preiskave, ki so dognale, da so imeli Nemci in nemčurji skritega mnogo vojaškega in drugega orožja ter municije.

Poslovenjenje ljudskih šol v Mariboru. Pozdravljamo sklep okrajnega šolskega sveta, da se je — po dolgem času lotil ljudskih šol. Opozarjamo pa na to, da bo rešitev tega vprašanja jako težavna, ker mladina dosedanjih tukajšnjih ljudskih šol ne zna takorekoč niti besede pravilne slovenščine. Niti latinskih črk ne poznajo. Za prehodno dobo bo treba torej pametne, razmeram odgovarjajoče preureditve. To je gotovo, da se mora slovenščina takoj uvesti kot predmet, kot učni jezik pa se bo dala uvesti šele polagoma. Treba pa bo za izključne Nemce urediti posebno šolo, kjer se bodo tudi učili slovenščine, a sicer jim moramo pustiti prostost, zlasti z ozirom na njihov dosedanji učni načrt in metodo.

Draginja v Belemgradu. V naši prestolici vlada v lika draginja. Cene so tam iste v dinarjih kakor pri nas v kronah. Ker je dinar = 3 krome, te stane en dan 50 dinarjev = 150 kron. Soba za 1 dan stane 20—30 kron.

Dobava tobaka. Po enem mesecu je prišel spet tobak in drugo. Danes se bo že delil. Upamo, da smo zadnjikrat morali tako dolgo čakati. Če je povsod drugod dovolj — celo preveč — vsaj tobaka, za kaj bi ga ne bi tudi za Maribor. Preteklo soboto je nek prekupuh javno na Glavnem trgu prodajal iz Ljubljane importirani tobak po 4 K paket, ki stane sicer 3 K. Ni čuda!

Odpuščeni redarji. Vladni komisar dr. Pfeifer je odpustil iz službe sledeče organe pri mestni policiji: Florian Raab, polic. nadzornik; Ivan Jerin, Ivan Stauber, Josip Kalhammer, Josip Ladler, Josip Suschin, Karl Drogenik, redarji; Ivan Puff, polic. mojster; Ivan Manoch, redar; Franc Techt, polic. narednik; Viktor Urban, Michael Deutschmann, Ivan Scharf, redarji.

Okrajni šolski svet mariborski je imel dolgo sejo, v kateri je sklenil, da se vse nemške javne in zasebne šole v mariborskem okraju spremenijo v slovenske. Dalje je sklenil, da se odslovi vse nemško in nemčurško učitelstvo ter nadomesti z narodnim učitelstvom. Viši šolski svet v Ljubljani je dovolil okrajnemu šolskemu svetu

v Mariboru, da si sme za važna nadučiteljska in učiteljska mesta izbrati po vsem spodnjem Štajerskem najboljše učne moči.

Protestno zborovanje, ki se je vršilo včeraj dopoldne, je bilo zelo dobro obiskano. Prvi govornik dr. Serbec je poljudno razložil dogodke 27. januarja in dokazal s številkami, da je vse od naših čet zasedeno ozemlje slovensko. G. Zebot je govoril proti zasedbi našega ozemlja po Nemcih (zlasti na Koroškem), Madžarih (na Prekmurju) in Italijanih. Rezolucije priobčimo jutri. Po shodu je priredilo občinstvo navzočemu generalu Maistru burne ovacije.

Naval pri mestni aprovizaciji. Prišli smo spet do tega, da ljudje trumoma in ure dolgo stojijo pred nemško hranilnico. Mislimo, da bi se dalo to urediti, če določimo za določeno število in za gotovo vrsto črk v alfabetu posebne dneve. Tu torej treba napraviti red. Tako pa pri tem navalu ljudje sleparijo kolikor se da. In kdo bo trpel škodo?

Zgubil je zdravnik g. dr. I. Turšič, Stolna ulica št. 5, 15. februarja okoli 1. ure popoldne pred vhodom v poštopje južnega kolodvora črno dvodelno listnico (portefeuille) z vsebino 700 do 800 K in sicer 4 kosi po 50 K, ostalo v bankovcih po 2, 10 in 20 K razun tega legitimacijo »Štajerskega obmejnega poveljstva« v Mariboru kot štabni zdravnik tega poveljstva. Ob tej priliki je bil pri vhodu gnječa ljudstva. Opozarjamo občinstvo, da eventualna poročila javi državnici policiji v Mariboru.

Mestna aprovizacija prodaja na karte fino belo moko, ki se prodaja na karte tudi za minoli teden. — Fina ameriška mast klg po 28 K se bo prodajala jutri v mestnih tržnicah brez kart na družinske pole. — Sol se bo prodajala po 90 vin. klg.

Odvetnik

dr. Vekoslav Kukovec

je zopet odprl svojo pisarno

v Celju

v lastni hiši v Šolski ulici št. 21 (prej slovenska gimnazija).

Italijanski sukanec

400 Yardov, črni in beli, vsaka debelost in množina se proda dokler je še kaj zaloge po 7 K komad pri tvrdki

Vilko Weixl, Maribor, Glavni trg 22

Igrače in galanterija

se zaradi opusta teh predmetov, na drobno kakor na debelo, popolnoma razproda po zelo znižanih cenah v trgovini

Vilko Weixl, Glavni trg 22.

Na prodaj je tudi pet sokolskih telovadnih hlač.

Karbid prve vrste v vsaki množini, ter dobro pralno milo v malih koskih se dobiva po nizki ceni pri tvrdki Felber, Dravska ulica 11.